تازه‌های اقتصاد
سه‌شنبه ۹تیر ۱۴۰۵ شماره ۶۷

کنترل تورم و رشد اقتصادی با آزادسازی دارایی‌های ارزی

(صفحه ۲)

نئوبانک‌ها؛ ازویترین دیجیتال تا تصمیم‌سازی بزرگ

(صفحه ۳)

روایت مدیرعامل شرکت خدمات انفورماتیک از رخداد پیچیده در زیرساخت بانکی

ماجرای اختلال بانک‌ها چه بود؟

در روزهای پایانی خرداد، چهار بانک بزرگ کشور شامل بانک ملی، صادرات، تجارت و توسعه صادرات با مجموعه‌ای از اختلال‌های فنی و زیرساختی مواجه شدند که به‌صورت مقطعی بخشی از خدمات بانکی را تحت تأثیر قرار داد. این رخداد که در چند مرحله و با شدت‌های متفاوت تکرار شد، موجب شد تیم‌های فنی شرکت خدمات انفورماتیک به‌سرعت وارد عمل شوند و با استفاده از زیرساخت‌های پشتیبان و سامانه‌های جایگزین، روند ارائه خدمات بانکی را حفظ و پایدار کنند. در همین رابطه، برای بررسی جزئیات این رخداد، نحوه مدیریت بحران و وضعیت فعلی خدمات بانکی، با محمدسعید طباطبایی، مدیرعامل شرکت خدمات انفورماتیک، گفت‌وگو کرده‌ایم.

به گفته‌ی طباطبایی در شرکت خدمات انفورماتیک، اطلاعات بانک‌ها در چندین موقعیت جغرافیایی مختلف نگهداری می‌شود و از همان ابتدا این اطمینان وجود داشت که اطلاعات مشتریان، تراکنش‌ها و حساب‌ها از بین نرفته و قابل بازیابی است، هرچند این فرآیند به زمان نیاز دارد.

● بخش عمده اطلاعات از طریق پروتکل‌های امن در اختیار بانک‌ها قرار گرفته و هم‌اکنون نیز بانک‌ها به اطلاعات مورد نیاز خود دسترسی دارند.

● با اطمینان می‌گویم که جای پول مردم کاملاً امن است و مردم هیچ نگرانی بابت دارایی‌های خود در این بانک‌ها نداشته باشند.

یادداشت روز

چرا مدیریت ارزهای آزادشده باید از مسیر بانک مرکزی بگذرد؟

علی رهبر
رئیس هیات مدیره موسسه بازار پول و ارز

آزادسازی منابع ارزی ایران، اگر با قاعده، شفافیت و زمان‌بندی درست مدیریت شود، می‌تواند به تقویت ذخایر بانک مرکزی، تأمین کالاهای اساسی، پشتیبانی از تولید و کاهش نوسانات بازار ارز کمک کند؛ اما تجربه اقتصادهای نفتی و کشورهایی که با دارایی‌های مسدودشده روبه‌رو بوده‌اند نشان می‌دهد تبدیل این منابع به درآمد مستقیم بودجه‌ای، می‌تواند مسیر اثرگذاری آن را از ثبات‌سازی به تورم‌زایی تغییر دهد.

با ورود پرونده آزادسازی منابع ارزی ایران به مرحله اجرایی، پرسش اصلی دیگر فقط این نیست که چه میزان منابع در دسترس قرار می‌گیرد؛ بلکه پرسش مهم‌تر این است که این منابع چگونه، با چه اولویتی، از چه مسیری و با چه سازکار نظارتی باید اداره شود تا به ثبات بازار ارز، تأمین کالاهای ضروری، تقویت تولید و کنترل انتظارات تورمی کمک کند؟

در روزهای اخیر، موضوع آزادسازی دارایی‌های مسدودشده ایران و صدور مجوز موقت برای تسهیل فروش نفت، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی، به یکی از محورهای اصلی تحولات اقتصاد سیاسی و بانکی کشور تبدیل شده است. رئیس‌کل بانک مرکزی اعلام کرده است که استفاده از منابع مسدودی، به‌تدریج و بر اساس شرایط، تصمیم و دستورالعمل بانک مرکزی عملیاتی خواهد شد.

ادامه مطلب را در لینک بخوانید

شرکت ملی نفت ایران عضو اصلی بورس انرژی شد

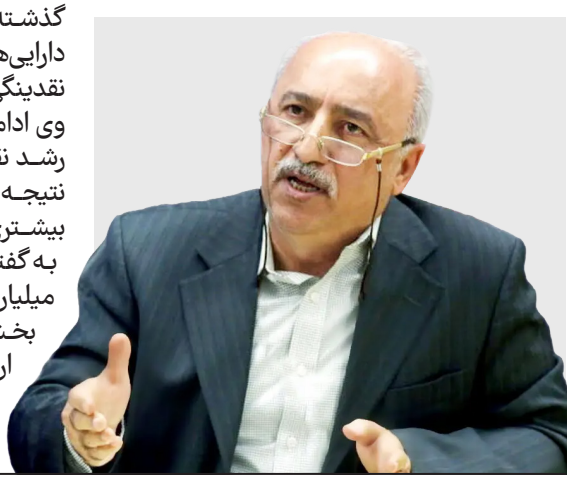
آغاز صدور مجوز فروش آنلاین مصنوعات طلا پس از ۱۵ ماه

بانک مرکزی دستورالعمل «کارت ریالی گردشگری» را اصلاح کرد

ابلاغ نسخه جدید «دستورالعمل تسهیلات و تعهدات کلان» به شبکه بانکی

کنترل تورم و رشد اقتصادی با آزادسازی دارایی‌های ارزی

مرتضی افقه، اقتصاددان و عضو هیات علمی دانشگاه اهواز درباره آثار آزادسازی منابع بلوکه شده ایران اظهار کرد: نخستین اثر این اقدام، تأثیر روانی آن بر بازارهاست که می‌تواند به کاهش قیمت ارز و طلا منجر شود.
وی گفت: انتشار این خبر در میان مردم و فعالان اقتصادی نوعی خوش‌بینی نسبت به آینده اقتصاد ایران ایجاد می‌کند و همین مسئله به فروکش کردن انتظارات تورمی نیز کمک خواهد کرد. افقه افزود: با توجه به اینکه این دارایی‌ها پیش از این توسط دولت هزینه شده بود، منابع آزادشده به بانک مرکزی منتقل و در ترازنامه این بانک ثبت خواهد شد. در واقع نقدینگی متناظر با این منابع در گذشته وارد اقتصاد شده بود و اکنون با انتقال دارایی‌های ارزی به بانک مرکزی، بخشی از آن نقدینگی از اقتصاد خارج می‌شود.

وی ادامه داد: به این ترتیب، روند رشد نقدینگی کاهش می‌یابد و در نتیجه کنترل تورم نیز با سهولت بیشتری امکان‌پذیر خواهد شد.
به گفته این اقتصاددان، آزادسازی میلیاردها دلار از منابع ایران که بخش قابل توجهی از درآمدهای ارزی کشور را شامل می‌شود، می‌تواند آثار مثبتی بر متغیرهای کلان اقتصادی و رشد اقتصادی کشور بر جای بگذارد.

> در صورت نهایی شدن توافق، روند افزایش نرخ ارز و طلا متوقف می شود

وی افزود: آزادسازی این حجم از دارایی‌های ارزی، روند افزایش نرخ تورم را کند خواهد کرد و حتی این احتمال وجود دارد که رشد نرخ تورم متوقف شود.
افقه با اشاره به چالش‌های موجود در اقتصاد کشور اظهار کرد: حفره‌ها و نیازهای فراوانی در اقتصاد ایران وجود دارد که به‌ویژه پس از جنگ، نیاز کشور به ارز افزایش یافته است. این مسئله می‌تواند زمینه‌ساز نوسانات نرخ‌ها باشد، اما در صورت نهایی شدن توافق، تورم به خوبی قابل کنترل خواهد شد و روند افزایش نرخ ارز، طلا و تورم نیز متوقف می‌شود.
وی در پایان خاطرنشان کرد: تحریم‌ها طی سال‌های گذشته موجب ایجاد ظرفیت‌های خالی در بخش‌های مختلف اقتصاد شده‌اند و منابع آزادشده می‌تواند برای فعال‌سازی این ظرفیت‌ها و افزایش تولید مورد استفاده قرار گیرد.

آمایش سرزمین در بزنگاه بازسازی

در بازسازی پس از جنگ، پرسش اصلی فقط میزان منابع نیست؛ مسئله مهم‌تر این است که منابع تازه به سمت کدام مناطق و ظرفیت‌های اقتصادی هدایت می‌شوند. همین انتخاب می‌تواند بازسازی را از جبران خسارت، به فرصتی برای بازآرایی مسیر توسعه تبدیل کند.
خسارت‌هایی که جنگ اخیر به زیرساخت‌ها و بخش صنعت وارد کرد، بازسازی را به یکی از مهم‌ترین موضوعات سیاست‌گذاری اقتصادی تبدیل کرده است. اما مسئله فقط تأمین منابع مالی نیست؛ بلکه چگونگی تخصیص این منابع نیز اهمیت دارد. پرسش اصلی این است که آیا منابع بازسازی این بار بر پایه مطالعات آمایش سرزمین، ظرفیت‌های اقتصادی مناطق و مزیت‌های نسبی آنها توزیع می‌شود یا باز هم ملاحظات سیاسی و رقابت‌های محلی مسیر تخصیص منابع را تعیین می‌کند؟

> آیا منابع بازسازی این بار بر پایه مطالعات آمایش سرزمین، ظرفیت‌های اقتصادی مناطق و مزیت‌های نسبی آنها توزیع می‌شود یا باز هم ملاحظات سیاسی و رقابت‌های محلی مسیر تخصیص منابع را تعیین می‌کند؟

ظرفیت‌های جغرافیایی ایران محدود نیست؛ سواحل جنوبی، دسترسی به آب‌های آزاد، ذخایر معدنی، اراضی کشاورزی، مناطق مرزی و کریدورهای ترانزیتی، هرکدام می‌توانند مزیت توسعه در بخشی از کشور باشند. این ظرفیت‌ها سال‌هاست در مطالعات آمایش سرزمین مورد تأکید قرار گرفته‌اند، اما آنچه در عمل دیده می‌شود، همیشه با این مطالعات همخوانی ندارد.

در سال‌های گذشته، محل استقرار صنایع، اجرای پروژه‌های بزرگ و سرمایه‌گذاری‌ها، در بسیاری از موارد بیش از آنکه تابع مطالعات آمایش سرزمین باشد، تحت تأثیر ملاحظات سیاسی، فشارهای محلی و رقابت میان استان‌ها قرار گرفته است. حاصل این روند، تمرکز جمعیت و سرمایه در چند نقطه محدود، تشدید فشار بر منابع طبیعی و بلااستفاده ماندن ظرفیت‌های بسیاری از مناطق کشور بوده است.
امروز بخش قابل توجهی از جمعیت و فعالیت‌های اقتصادی کشور در چند کلان‌شهر متمرکز شده است. تهران، مشهد، اصفهان، شیراز، تبریز و کرج طی سال‌های گذشته مقصد بسیاری از مهاجرت‌های داخلی بوده‌اند. در مقابل، بسیاری از استان‌های مرزی و کمتر برخوردار همچنان با بیکاری و مهاجرت نیروی کار دست‌وپنجه نرم می‌کنند. بر اساس داده‌های مرکز آمار در سال ۱۴۰۴، نرخ بیکاری در کرمانشاه به ۱۶.۵ درصد، کردستان ۱۳.۹ درصد، لرستان ۱۱.۹ درصد و سیستان و بلوچستان ۸.۶ درصد رسیده است؛ در حالی که این نرخ در تهران ۵.۴ درصد، فارس ۵ درصد و اصفهان ۹.۶ درصد ثبت شده است.
تمرکز جمعیت، فشار بر زیرساخت‌های شهری را نیز افزایش داده است. بحران آب در تهران، فرونشست زمین در اصفهان، آلودگی هوا در مشهد و اراک و گسترش سکونتگاه‌های غیررسمی در حاشیه شهرهای بزرگ، تنها بخشی از پیامدهای این الگوست.

پشت ویترین وام‌های فوری چه خبراست؟

گزارش‌های رسمی از سوی مرکز آمار طی سال‌های اخیر نشان می‌دهد که رشد سطح عمومی قیمت‌ها، دهک‌های متوسط و پایین را تحت فشار قرار داده و سهم هزینه‌های ضروری از سبد خانوار افزایش یافته است. در چنین شرایطی، طبیعی است که تقاضا برای دریافت تسهیلات خرد و متوسط روندی صعودی پیدا کند. این در حالی است که گزارش‌های رسمی بانک مرکزی نشان می‌دهد شبکه بانکی همچنان یکی از مهم‌ترین تامین‌کنندگان مالی خانوارها محسوب می‌شود. براساس گزارش‌های بانک مرکزی، بانک‌ها در ۱۲ ماهه سال ۱۴۰۴ بیش از ۱۰ هزار و ۵۷۸ هزار میلیارد تومان تسهیلات پرداخت کرده‌اند که حدود ۲۵ درصد آن به خانوارها و مصرف‌کنندگان نهایی اختصاص یافته که نشان می‌دهد با وجود محدودیت منابع، تلاش برای پاسخگویی به نیازهای اعتباری مردم ادامه دارد. اما مشکل از جایی شروع می‌شود که نیاز فوری افراد با فرآیندهای طولانی و پیچیده بانکی روبه‌رو می‌شود.

طی سال‌های اخیر شبکه بانکی برای تسهیل دسترسی مردم به تسهیلات خرد، اقدامات متعددی را در دستور کار قرار داده است. توسعه سامانه‌های اعتبارسنجی، امکان پرداخت برخی تسهیلات بر مبنای رتبه اعتباری به جای ضامن‌های متعدد، گسترش وام‌های امتیازی و غیرحضوری، استفاده از سفته و برات الکترونیکی و همچنین افزایش سقف تسهیلات خرد از جمله اقداماتی است که با هدف کاهش مراجعات حضوری و تسهیل فرآیند دریافت وام انجام شده است.

لندتک‌ها هم پا به عرصه وام‌دهی خرد گذاشته‌اند و در تامین مالی نیازهای ضروری خانوار شریک شده‌اند، اما همچنان گرفتن وام رسمی به‌ویژه برای اقشار کم درآمد جامعه خیلی هم آسان نیست.

برای خانواده‌ای که باید همین هفته پول رهن خانه را جور کند، هزینه درمان بپردازد یا با یک رویداد هزینه‌زای ناگهانی مواجه می‌شود، چند ماه انتظار عملا ممکن نیست.

همین فاصله بین نیاز فوری و روند اداریِ زمان بر، جایی است که باعث شده سراغ گزینه‌های سریع‌تر و به ظاهر راحت‌تر بروند و اینگونه پای واسطه‌های دلال و وام‌های فوری غیر رسمی به میدان باز می‌شود.

امروز در فضای مجازی و حتی دیوارهای شهر، تبلیغاتی با عناوین فریبنده به چشم می‌خورد: وام فوری بدون ضامن، وام یک‌ساعته، وام روی سیم‌کارت، بدون سپرده و بدون انتظار.برخی گزارش‌های منتشرشده از سوی پلیس فتا نشان می‌دهد که پرونده‌های مرتبط با کلاهبرداری‌های اینترنتی در حوزه تسهیلات و سرمایه گذاری‌های صوری رشد قابل توجهی داشته است. این آمارها زنگ خطری جدی برای شهروندان است.

آینده بانکداری متعلق به چه بانک‌هایی است؟

نئوبانک‌ها؛ ازویترین دیجیتال تا تصمیم‌سازی بزرگ

نئوبانک‌ها و بانکداری دیجیتال با حذف شعبه‌های فیزیکی و ارائه خدمات کاملاً آنلاین، دسترسی به خدمات بانکی را برای میلیون‌ها نفر آسان‌تر، سریع‌تر و در هر زمان و مکان ممکن کرده‌اند. این مدل‌ها با استفاده از هوش مصنوعی، یادگیری ماشین و تحلیل داده‌های بزرگ، خدمات شخصی‌سازی‌شده، اعتبارسنجی لحظه‌ای و مدیریت هوشمند مالی ارائه می‌دهند که تجربه مشتری را به سطحی کاملاً جدید برده است. در دنیای امروز، نئوبانک‌ها هزینه‌های عملیاتی بانک‌ها را به شدت کاهش داده و رقابت سالم ایجاد کرده‌اند که در نهایت به نفع مشتریان با کارمزدهای پایین‌تر و محصولات نوآورانه تمام می‌شود. همچنین این بانک‌ها نقش مهمی در شمول مالی دارند و به افراد بدون دسترسی به بانک‌های سنتی، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، امکان ورود به نظام مالی را فراهم می‌کنند.

> برخی فعالان بازار سرمایه در گذشته ظرفیت این بازار را کمتر از واقعیت ارزیابی می‌کردند، اما امروز بیش از ۴ میلیارد دلار سرمایه در صندوق‌های طلا متمرکز شده است

با توجه به اهمیت این موضوع با **حسین امامی**، مدرس دانشگاه، مشاور و پژوهشگر هوش مصنوعی و دبیر سابق روابط عمومی شورای هماهنگی بانک‌ها به گفت‌وگو نشسته‌ایم.

امامی معتقد است بزرگ‌ترین چالش نئوبانک‌ها فناوری نیست؛ بلکه تغییر مدل سنتی بانکداری و اصلاح فرآیندهای قدیمی است. به اعتقاد او، آینده بانکداری متعلق به بانکی است که نیاز مشتری و ریسک‌ها را زودتر از دیگران تشخیص دهد.

به نظرم ابتدا باید یک اشتباه رایج را اصلاح کنیم؛ نئوبانک، همان بانک سنتی نیست که فقط شعبه‌اش را حذف کرده و یک اپلیکیشن زیبا ساخته باشد. نئوبانک واقعی، بانکی است که فرایندهایش از ابتدا بر مبنای داده، موبایل، تصمیم‌گیری لحظه‌ای و تجربه مشتری طراحی شده است.

بانک مرکزی چین سیاست انبساطی را ادامه می‌دهد؟

پیام نرم پکن به بازار پول

بانک مرکزی چین نرخ سود ابزار جدید تأمین نقدینگی یکشبه را پایین‌تر ازپیش‌بینی بازار تعیین کرد؛ اقدامی که به اعتقاد برخی اقتصاددانان، به منزله کاهش غیرمستقیم نرخ بهره است و می‌تواند هزینه‌های استقراض در بازار را کاهش دهد.

بانک مرکزی چین روز دوشنبه اعلام کرد در قالب عملیات بازار باز، قراردادهای بازخرید معکوس (ریپو معکوس) را به ارزش ۳۰۰ میلیارد یوان (معادل ۴۴ میلیارد دلار) اجرا کرده است، اما در بیانیه خود نرخ سود این ابزار جدید را اعلام نکرد. این ابزار برای تزریق نقدینگی کوتاه‌مدت به بازار و مدیریت هزینه‌های استقراض استفاده می‌شود و در ازای آن اوراق بهادار واجد شرایط به‌عنوان وثیقه پذیرفته می‌شود.

به گفته منابع آگاه، نرخ سود این ابزار ۱.۲۵ درصد تعیین شده که پایین‌تر از میانگین پیش‌بینی ۱.۳۵ درصدی تحلیلگران در نظرسنجی بلومبرگ است.

در همین حال، بانک مرکزی چین نرخ سود معیار بازخرید معکوس هفت‌روزه را بدون تغییر و در سطح ۱.۴ درصد حفظ کرد و هم‌زمان ۱۵۷.۵ میلیارد یوان نقدینگی نیز از طریق عملیات هفت‌روزه به بازار تزریق کرد. تحلیلگران «بلومبرگ اکونومیکس» اعلام کردند اختلاف ۱۵ واحد پایه‌ای میان نرخ سود یکشبه و نرخ معیار هفت‌روزه، با توجه به اختلاف تنها شش روزه سررسید این دو ابزار، بیش از حد زیاد است.

به اعتقاد این مؤسسه، این اقدام نشانه‌ای از جهت‌گیری سیاست پولی بانک مرکزی چین است و احتمال می‌رود این بانک در ادامه با کاهش نرخ سود عملیات هفت‌روزه، این فاصله را کاهش دهد.

ژو هائو، اقتصاددان ارشد مؤسسه «گوتای جونان اینترنشنال هولدینگز»، نیز گفت: «بانک مرکزی چین یک غافلگیری محدود، اما انبساطی ارائه کرد.

بانک تسویه حساب‌های بین المللی هشدار داد

بازگشت تورم و بدهی‌های بالا تهدیدی برای اقتصاد جهانی

بانک تسویه حساب‌های بین‌المللی (BIS) اعلام کرد: اگرچه اقتصاد جهانی همچنان از استحکام نسبی برخوردار است، اما این وضعیت، مجموعه‌ای از آسیب‌پذیری‌های پنهان را در خود جای داده است؛ از جمله فشارهای مالی، تداوم شوک‌های عرضه و احتمال بازگشت تورم به سطوح بالا به شکلی پایدار.

پابلو هرنانذ دِکاس، مدیرکل بانک تسویه حساب‌های بین المللی، گفت: «سیاست‌های اقتصادی باید یکدیگر را تقویت کنند تا از نوسانات اقتصاد جهانی جلوگیری شود. در نهایت، موفقیت به وجود بنیان‌های سالم مالی و پولی وابسته است.»

این گزارش چهارکانون اصلی فشار بر اقتصاد جهانی را شناسایی کرده که مهم‌ترین آن بازگشت فشارهای تورمی است. بانک هشدار داد اختلال در زنجیره‌های تأمین می‌تواند انتظارات تورمی خانوارها و بنگاه‌های اقتصادی را تثبیت کند و در نتیجه، مهار تورم را برای بانک‌های مرکزی دشوارتر سازد.

وقتی عبور از فیلتر وام دشوارتر می‌شود

سد «اعتبارسنجی» در آلمان

بازار اعتبارات خانوار در آلمان وارد مرحله‌ای شده که در آن اعتبارسنجی بیش از هر زمان دیگری تعیین می‌کند چه کسی وام می‌گیرد و چه کسی نه. تازه‌ترین داده‌های رسمی بانک مرکزی آلمان نشان می‌دهد بانک‌ها در سه‌ماهه دوم ۲۰۲۴ همچنان نسبت به اعطای وام‌های مسکن و وام‌های مصرفی محتاط بوده‌اند و معیارهای اعتباردهی را در هر دو بخش سخت‌تر کرده‌اند.

این احتیاط، در خلأ شکل نگرفته است؛ بلکه بازتاب مستقیم افزایش ادراک ریسک اعتباری و همین‌طور ضعیف‌تر شدن توان مالی بخشی از خانوارها در پی فشار هزینه‌های زندگی، تورم گذشته، و کاهش نسبی تاب‌آوری درآمدی است.

در چنین فضایی، اعتبارسنجی دیگر فقط یک مرحله اداری نیست؛ بلکه به مهم‌ترین ابزار تفکیک ریسک تبدیل شده است. بانک‌ها با دقت بیشتری به درآمد، ثبات شغلی، بدهی‌های قبلی، سابقه بازپرداخت و نمره اعتباری متقاضیان نگاه می‌کنند.

ویدیو

